

ІНСТИТУТ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ

Кафедра психології

СИЛАБУС
ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВППБ 2.8.3. «ГЕРОНТОПСИХОЛОГІЯ»

ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ
денної та заочної форм навчання

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«ПСИХОЛОГІЯ»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 «СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ»
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 053 «ПСИХОЛОГІЯ»

Курс	III	
Семестр	6-й	
Вид контролю	іспит	
Кількість годин / кредитів	120 год. / 4 кредитів	
з них:	д. ф. н.	з. ф. н.
<i>лекції</i>	38 год.	6 год.
<i>практичні</i>	30 год.	4 год.
<i>семінарські</i>	–	–
<i>індивідуальні завдання</i>	20 год.	20 год.
<i>самостійна робота</i>	32 год.	90 год.
Викладач	Калюжна Євгенія Миколаївна, к. пс. н., доцент	
Email:	epsi1974@gmail.com	
Консультації	ВТ, ЧТ – 11 ⁰⁰ –13 ⁰⁰	

1. АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Геронтопсихологія» є факти, закономірності та механізми функціонування і розвитку особистості в пізні роки.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна «Геронтопсихологія» відповідно до структурно-логічної схеми дисциплін, передбачених навчальними планами фаху, тісно пов'язана з такими курсами, як «Загальна психологія», «Психофізіологія», «Психологія особистості», «Вікова психологія», «Психологічна служба», «Система організації соціально-психологічної допомоги», і виступає базою для вивчення таких дисциплін, як «Диференціальна психологія», «Основи психологічної практики».

Метою викладання навчальної дисципліни «Геронтопсихологія» є забезпечення особистісної готовності студентів до майбутньої професійної діяльності через засвоєння необхідної сукупності базових знань про теоретичні та методологічні аспекти геронтопсихології як галузі психологічного знання та здобуття навичок їх практичного застосування в роботі з літніми людьми.

Основні завдання вивчення дисципліни полягають в теоретичній та практичній підготовці студентів з питань:

- формування цілісного уявлення про специфіку геронтопсихології як галузі психологічного знання та її місце у структурі вікової психології;
- формування системного уявлення про теоретико-методологічні засади геронтопсихології;
- ознайомлення із категоріальним апаратом, методологічними принципами та методами геронтопсихології;
- визначення основних тенденцій та напрямів розвитку сучасної наукової геронтопсихології;
- відпрацювання навичок застосування теоретичних знань щодо вікової специфіки розвитку особистості у період старіння у різних галузях прикладної психології: психологічний супровід, консультаційна, превентивна робота.
- вивчення основних закономірностей функціонування, формування та розвитку особистості на етапі геронтогенезу;
- опрацювання навичок психологічного дослідження особистості на етапі геронтогенезу;
- набуття навичок використання теоретичних та практичних знань з геронтопсихології на практиці.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення дисципліни студент повинен набути такі компетентності:

Загальні компетентності

Інструментальні компетентності:

- здатність до формування світогляду, розвитку людського буття, суспільства і природи, духовної культури;
- здатність до саморегуляції та здорового способу життя;
- здатність працювати з інформацією у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах.

Міжособистісні компетентності:

- здатність здійснювати комунікаційну діяльність;
- позитивне ставлення до несхожості та інших культур;
- здатність до критики та самокритики;
- взаємодія (робота в команді).

Системні компетентності:

- здатність працювати самостійно і автономно;
- здатність займати активну життєву позицію та розвивати лідерські якості;
- здатність виконувати професійну діяльність у відповідності до стандартів якості;
- здатність до формування культури мислення, її сприйняття;
- здатність до навчання;
- здатність формувати нові ідеї (креативність)
- здатність самостійно встановлювати і розв'язувати завдання, пов'язані з дослідницькою діяльністю.

Фахові компетентності

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- предмет і завдання геронтопсихології;
- місце сучасної геронтопсихології в структурі психологічного знання;
- етапи становлення геронтопсихології та сучасний стан її розвитку;
- основні тенденції розвитку сучасної геронтопсихології;
- теоретико-методологічні засади геронтопсихології як галузі знання;
- методологічні принципи і методи дослідження геронтогенезу;
- сутність основних методологічних проблем геронтопсихології;
- базові поняття, терміни і категорії геронтопсихології;
- теоретичні підходи до вивчення особистості літнього віку;

- базові концептуальні позиції щодо дослідження геронтогенезу як етапу індивідуального вікового розвитку особистості;
- специфіку прояву психічних процесів, станів і властивостей на етапі геронтогенезу;
- методи і методики дослідження психологічних особливостей особистості літнього віку;
- види, форми і напрямки роботи психолога з літніми людьми;
- особливості організації та реалізації різних напрямків психологічної роботи з людьми пізнього віку.

ВМІТИ:

- здійснювати науково обґрунтований аналіз психологічних концепцій вивчення людини на етапі геронтогенезу;
- орієнтуватись у методологічних підходах, парадигмах, концепціях і теоріях геронтопсихології;
- здійснювати дослідження психічних явищ і процесів відповідно до методологічних засад геронтопсихології;
- використовувати понятійний апарат психології для характеристики вікових особливостей особистості у розмаїтті її проявів;
- пояснювати психологічну сутність різних форм прояву психіки на етапі геронтогенезу;
- орієнтуватись у виборі методів і методик психологічного дослідження особистості літнього віку;
- застосовувати адекватні та валідні методики дослідження психологічних особливостей особистості літнього віку;
- здійснювати вимірювання індивідуально-психологічних характеристик особистості літнього віку, її пізнавальної, емоційно-вольової і поведінкової сфери;
- виявляти чинники, що впливають на якість функціонування психіки людини літнього віку;
- орієнтуватись у специфіці напрямків та методів психологічної роботи з людьми похилого віку;
- враховувати специфіку розвитку особистості у період старіння у різних сферах прикладної психології;
- розробляти заходи з психологічного супроводу осіб літнього віку;
- організовувати та реалізовувати психологічну роботу з літніми людьми;
- самостійно розв'язувати специфічні завдання, що виникають у практиці психологічної роботи з людьми пізнього віку.

3. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Підготовка студентів з курсу «Геронтопсихологія» потребує використання активних форм навчання, які наближують навчальний процес до реальних професійних ситуацій.

Для активізації процесу навчання студентів у ході вивчення дисципліни застосовуються такі навчальні технології та засоби:

✓ **на лекціях** чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага студентів на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; звертаються до зарубіжного досвіду вирішення окремих проблем; заохочуються студенти до критичного сприймання нового матеріалу замість пасивного конспектування; використовуються наочні матеріали, схеми, таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

✓ **на практичних заняттях** запроваджуються різні навчальні технології: дискусії; вирішення ситуаційних вправ; розв'язання проблемних питань; мозковий штурм; кейс-методи; презентації; аналіз конкретної ситуації; робота в малих групах; рольові та ділові ігри; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

✓ **самостійну роботу студента** викладач планує разом зі студентом, але виконує її студент за завданнями та під методичним керівництвом і контролем викладача; зміст самостійної роботи за темами визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Обов'язковими елементами активізації навчальної роботи студентів є чіткий контроль відвідування студентами занять, заохочення навчальної активності, справедлива диференціація оцінок.

Структура навчальної дисципліни
для студентів денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	денна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
	120	38	–	30	32	20
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Геронтологічні аспекти прояву психічних процесів, станів і властивостей.						
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи дослідження геронтогенезу як етапу розвитку особистості.	12	4	–	4	4	–
<i>Тема 2.</i> Проблеми дослідження геронтологічних аспектів прояву психічних процесів, станів і властивостей.	13	5	–	4	4	–
Разом за змістовим модулем 1	25	9	–	8	8	–
Змістовий модуль 2. Особливості перебігу психофізіологічних функцій і станів людини на етапі геронтогенезу.						
<i>Тема 3.</i> Принципи і закономірності онтогенетичного розвитку людини.	12	4	–	4	4	–
<i>Тема 4.</i> Психофізіологічні механізми процесу старіння людини.	13	5	–	4	4	–
Разом за змістовим модулем 2	25	9	–	8	8	–
Змістовий модуль 3. Психологічні особливості особистості пізнього віку.						
<i>Тема 5.</i> Когнітивні особливості особистості у період старіння.	12	5	–	3	4	–
<i>Тема 6.</i> Мотиваційно-афективні особливості особистості у період старіння.	13	5	–	4	4	–
Разом за змістовим модулем 3	25	10	–	7	8	–
Змістовий модуль 4. Компенсаторні механізми поведінки людини на пізньому етапі онтогенезу.						
<i>Тема 7.</i> Я-концепція як засіб забезпечення цілісності особистості.	12	5	–	3	4	–
<i>Тема 8.</i> Особливості адаптивної активності особистості на етапі геронтогенезу.	13	5	–	4	4	–
Разом за змістовим модулем 4	25	10	–	7	8	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	<i>100</i>	<i>38</i>	<i>–</i>	<i>30</i>	<i>32</i>	<i>–</i>
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	<i>20</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>20</i>
Усього годин:	120	38	–	30	32	20
Підсумковий контроль – іспит						

***Структура навчальної дисципліни
для студентів заочної форми навчання***

Назва змістових модулів, тем	Кількість годин					
	заочна форма навчання					
	Усього	в тому числі				
		Лекції	Семінарські	Практичні	СРС	Індивід. робота
	120	6	–	4	90	20
Модуль I						
Змістовий модуль 1. Геронтологічні аспекти прояву психічних процесів, станів і властивостей.						
<i>Тема 1.</i> Теоретичні основи дослідження геронтогенезу як етапу розвитку особистості.	12	1	–	–	11	–
<i>Тема 2.</i> Проблеми дослідження геронтологічних аспектів прояву психічних процесів, станів і властивостей.	13	1	–	1	11	–
Разом за змістовим модулем 1	25	2	–	1	22	–
Змістовий модуль 2. Особливості перебігу психофізіологічних функцій і станів людини на етапі геронтогенезу.						
<i>Тема 3.</i> Принципи і закономірності онтогенетичного розвитку людини.	12	1	–	–	11	–
<i>Тема 4.</i> Психофізіологічні механізми процесу старіння людини.	13	1	–	1	11	–
Разом за змістовим модулем 2	25	2	–	1	22	–
Змістовий модуль 3. Психологічні особливості особистості пізнього віку.						
<i>Тема 5.</i> Когнітивні особливості особистості у період старіння.	12	1	–	–	11	–
<i>Тема 6.</i> Мотиваційно-афективні особливості особистості у період старіння.	13	–	–	1	12	–
Разом за змістовим модулем 3	25	1	–	1	23	–
Змістовий модуль 4. Компенсаторні механізми поведінки людини на пізньому етапі онтогенезу.						
<i>Тема 7.</i> Я-концепція як засіб забезпечення цілісності особистості.	12	1	–	–	11	–
<i>Тема 8.</i> Особливості адаптивної активності особистості на етапі геронтогенезу.	13	–	–	1	12	–
Разом за змістовим модулем 4	25	1	–	1	23	–
<i>Усього годин за модулем I</i>	<i>100</i>	<i>6</i>	<i>–</i>	<i>4</i>	<i>90</i>	<i>–</i>
Модуль II						
<i>ІНДЗ</i>	<i>20</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>–</i>	<i>20</i>
Усього годин:	120	6	–	4	90	20
Підсумковий контроль – іспит						

Методи навчання

Із метою забезпечення максимального засвоєння студентами матеріалу курсу використовуються наступні методи навчання:

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні (лекція-монолог, лекція-діалог, проблемна-лекція);
- наочні (презентація, демонстрування; опорні конспекти);
- практичні (вправи; практичні завдання; спостереження).

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

- метод проблемного викладу матеріалу;
- моделювання життєвих ситуацій;
- мозковий штурм;
- метод опори на життєвий досвід;
- навчальна дискусія.

Методи організації самостійної роботи студентів:

- читання (робота з підручниками, навчально-методичними посібниками);
- опрацювання першоджерел;
- конспектування;
- ведення термінологічного словника;
- виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності:

- усного контролю;
- письмового контролю;
- самоконтролю та взаємоконтролю;
- рецензування відповідей.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль і оцінювання знань, вмінь та навичок студентів здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу і складається з двох етапів: поточного та підсумкового.

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі **двох основних видів контролю**:

1) **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу з окремої теми чи модуля під час вивчення курсу): усне тематичне опитування; модульні контрольні роботи; поточне тестування.

2) **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу): семестровий залік/екзамен; підсумкові контрольні роботи; підсумкове тестування.

Поточний контроль здійснюється у процесі вивчення дисципліни на семінарських заняттях і проводиться у терміни, що визнаються календарним планом.

Завданням поточного контролю є перевірка розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, вироблення навичок проведення розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст теми, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал (презентація).

Об'єктами поточного контролю знань студентів є:

- систематичність, активність, своєчасність та результативність роботи над вивченням програмного матеріалу дисципліни;
- виконання завдань для самостійного опрацювання;
- виконання індивідуального завдання.

Підсумковий контроль (іспит) передбачає виконання усних та письмових завдань. На іспит виносяться вузлові питання, типові комплексні задачі, завдання, що потребують творчого підходу і вміння синтезувати отримані знання.

Об'єктом підсумкового контролю знань студентів у формі іспиту є виконання усних та письмових завдань.

Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. Підсумкова оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань.

Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань студентів **денної** форми навчання складається з рейтингу навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 75 балів, і рейтингу з атестації – 25 балів. Для студентів **заочної** форми навчання відповідно – з рейтингу навчальної роботи – 50 балів, і рейтингу з атестації – 50 балів.

Розподіл балів, які отримують студенти
денної форми навчання

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (іспит)	Сума		
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				Модульна контрольна робота	ІНДЗ	25	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8	15	20		
5	5	5	5	5	5	5	5				
20				20				75			

Розподіл балів, які отримують студенти
заочної форми навчання

Поточне тестування, самостійна та контрольна робота								Підсумковий тест (іспит)	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				50	100
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7	T 8		
50									

Шкала оцінювання: національна та ECTS

- 90-100 балів – **відмінно** (A, відмінно);
- 82-89 балів – **добре** (B, дуже добре);
- 75-81 балів – **добре** (C, добре);
- 68-74 балів – **задовільно** (D, задовільно);
- 61-67 балів – **задовільно** (E, достатньо);
- 35-60 балів – **незадовільно** (FX, з можливістю повторного складання);
- 1-34 балів – **незадовільно** (F, з обов'язковим повторним курсом).

Критерії оцінювання

Оцінювання знань може здійснюватися в усній та письмовій формі. Об'єктом оцінювання можуть виступати: результати написання тестових, творчих завдань; реферативні доповіді, доповнення, участь у дискусії.

Оцінювання виконаних завдань і відповідей здійснюється з дотриманням принципів систематичності, диференційованості, об'єктивності.

Під час оцінювання враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, точність, системність;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, підсумовувати.

У процесі перевірки знань використовується модульно-рейтингова система оцінювання. Результати навчальної діяльності оцінюються за 100-бальною шкалою.

Критично-розрахунковий максимум для допуску до іспиту – 75 балів (денна форма навчання), 50 балів (заочна форма навчання).

Іспит здійснюється у формі письмової роботи, за яку можна одержати максимально до 25 балів (денна форма навчання) та 50 балів (заочна форма навчання), складається з теоретичних питань, практичних завдань, тестів, які поєднуються у пропорції, що логічно врівноважує теоретичну і практичну частину іспиту.

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж розрахунковий мінімум – 61 бал, вважаються такими, що не виконали навчальний план з дисципліни.

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в робочій навчальній програмі дисципліни. Розподіл балів між видами занять (лекції, семінарські заняття, індивідуальні завдання, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті.

Критерії оцінювання роботи на семінарських заняттях

(еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми різний (див. **Розподіл балів**):

Оцінка «відмінно»:

- свідоме, глибоке і повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;
- виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;
- уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;
- самостійне, творче застосування знань.

Оцінка «добре»:

- свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент здатен виправити після зауважень викладача;
- самостійне репродуктивне застосування знань;
- деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

Оцінка «задовільно»:

- механічне, фрагментарне засвоєння навчального матеріалу із великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, несамотійність мислення.
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

Оцінка «незадовільно»:

- відсутність знань, умінь та навичок;
- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самостійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Критерії оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання:

Оцінка «відмінно» (17-20 балів):

- повне, правильне, змістовне виконання завдання;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (12-16 балів):

- послідовне, лаконічне виконання завдання;
- самостійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність у застосуванні набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (6-11 балів):

- механічність, фрагментарність виконання завдання;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-5 балів):

- неповне виконання завдання;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

Критерії підсумкового оцінювання (іспит):

«ВІДМІННО» (А, 90-100 балів) – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% питань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«ДОБРЕ» (В, 82-89 балів, дуже добре; С, 75-81 балів, добре) – студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді не менш ніж на 75% питань, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«ЗАДОВІЛЬНО» (D, 68-74 балів, задовільно; E, 61-67 балів, достатньо) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 61% питань, або на всі питання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача; при цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX, 35-60 балів, незадовільно з можливістю повторного складання; F, 1-34 бали з обов'язковим повторним курсом) – студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі питання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань, загалом має поверхневе уявлення про основний навчальний матеріал, не може ним оперувати.

5. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

Політика курсу полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

1. Науково-педагогічні, наукові та педагогічні працівники закладу вищої освіти зобов'язані:

- 1) забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання;
- 2) дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати людську гідність майбутніх спеціалістів;
- 3) залучати здобувачів освіти до наукової діяльності;
- 4) дотримуватися в освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;
- 5) розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- 6) дотримуватися законів України, статуту та Етичного Кодексу ІПК ДСЗУ, інших нормативно-правових актів.

2. Здобувачі вищої освіти, зобов'язані:

- 1) дотримуватися вимог законодавства, Статуту та правил внутрішнього розпорядку Інституту;
- 2) виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- 3) виконувати вимоги освітньої програми та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання:
 - не пропускати заняття без поважної причини та не запізнюватися;
 - брати активну участь в освітньому процесі, вести конспекти лекцій, практичних занять, готувати теоретичний та практичний матеріал, виконувати передбачені курсом вправи, вирішувати задачі та тестові завдання;
 - здійснювати самостійну підготовку до занять згідно до затвердженого плану;
 - відпрацьовувати пропущені заняття (лекції, практичні, семінарські) у вигляді рефератів, презентацій, розрахунків згідно з темою заняття під час консультацій викладача за розкладом кафедри не пізніше завершення семестру;
 - складати згідно з графіком поточний модульний контроль (ІНДЗ, контрольна робота) з дисципліни;

4) дотримуватись академічної доброчесності:

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилатись на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримуватись норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;
- відрахування із Інституту.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Абрамова Г.С. Психология человеческой жизни. Исследования геронтопсихологии: Учебное пособие / Г.С. Абрамова. – М: Академия, 2001. – 224с.
2. Бочелюк В.Й. Геронтопсихологія: Навчальний посібник / В.Й. Бочелюк, О.А. Черепехіна (рекомендовано МОН). – К.: КНТ, 2014. – 436 с.
3. Долинська Л.В., Співак Л.М. Геронтопсихологія: Практикум. Хрестоматія: Навч. посібн. / Л.В. Долинська, Л.М. Співак. – К.: Каравела, 2012. – 240 с.
4. Ермолаева М.В. Психология зрелого и позднего возрастов в вопросах и ответах: Учебное пособие / М.В. Ермолаева. – М.: Изд-во Московского психолого-социального института; Воронеж: Изд-во НПО «МОДЭК», 2004. – 280 с.
5. Калюжна Є.М. Геронтологія: Навчальний посібник / Є.М. Калюжна (рекомендовано МОН). – Запоріжжя: ЗНУ, 2011. – 188 с.
6. Краснова О.В. Социальная психология старения: Учебное пособие / О.В. Краснова, А.Г. Лидерс. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 288 с.
7. Кирдяшкіна Т.А. Проблемы геронтопсихологии: Учебное пособие / Т.А. Кирдяшкіна. – Челябинск: Изд-во ЮУрГУ, 2002. – 29 с.
8. Ушакова І.М. Геронтопсихологія: підручник / І.М. Ушакова. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 236с.
9. Швалб Ю.М. Возрастная психология: Учебное пособие / Ю.М. Швалб, И.Ф. Муханова. – Донецк: Изд-во НОРД-ПРЕСС, 2005. – 304 с.
10. Щотка О.П. Вікова психологія дорослої людини. Навчальне видання / О.П. Щотка. – Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2001. – 194 с.
11. Карпинский, К.В. Психология жизненного пути личности [Эл. ресурс]: учебное пос. / К.В. Карпинский. – Гродно: ГрГУ, 2002. – Режим доступа: <http://www.klex.ru/400>.